

DOI: 10.32347/2076-815x.2021.76.111-118

УДК. 712.253

Кисельов В.М.,

maketlab@ukr.net, ORCID: 0000-0002-3900-5744,

Кисельова Г.В., kiselisa@ukr.net, ORCID: 0000-0002-0398-6413,

Одеська державна академія будівництва та архітектури

ПАРК АРХІТЕКТУРНИХ МІНІАТЮР ЯК АКТИВАТОР ПРОЦЕСІВ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ МІСЬКИХ ПАРКІВ

Досліджено парки архітектурних мініатюр, як важливому компоненту міського історичного парку. Проаналізовані наукові роботи присвячені специфіці модернізації історичних міських парків та їх ролі у сталому розвитку міст. Саме «макетний» спосіб представлення експозицій виявляється найпривабливішим для вирішення питань ревіталізації територій історичних парків. На основі світового досвіду виявлені основні принципові етапи виготовлення архітектурних макетів. Парк-мініатюр може бути створений, як окремий парк або, як експозиційна частина в одному із міських історичних парків.

Ключові слова: історичний парк; парк-мініатюр; макетні експозиції.

Постановка проблеми. В даний час міста з усією їх складною системою соціально-економічних, психологічних і культурних зв'язків є основним типом розселення. Так, якщо на початку 19 століття в містах проживало 3% населення Землі, то у 1980 році - 41,1%, у 1990 році – 43,0 %, а у 2019р.- 55,7%. За прогнозами Департаменту народонаселення ООН у 2050р. у містах буде проживати 68,6 % населення Землі. Одним з негативних наслідків активного розвитку міст стало зменшення озелених територій, що призводить до порушення екологічного балансу. Особливо від підвищення щільності забудови страждає міський історичний парковий ландшафт. Якщо історичні парки, які територіально знаходяться поза містом, а це палацово-паркові ансамблі, садибні комплекси, ботанічні парки можуть зберігатись шляхом «консервації», то міські історичні парки потребують сучасних проектних рішень, аби отримати нове життя в контексті сталого розвитку міст. Комплекс таких рішень включається у поняття «ревіталізація».

Аналіз досліджень і публікацій. Науково-методичною базою дослідження послужили роботи пов'язані з питаннями сталого розвитку міст, Ю.М. Білоконя , В.М. Вадімова, В.Л. Глазирина, В.Л. Глазичева, І.В. Древаль, М.М. Дьоміна , Т.Ф. Панченко, В.О. Тімохіна, В.А. Нефьодова; наукові роботи присвячені історичним аспектам парків-пам'ятників В.І. Білоус, Н.В.

Гатальської, В.В. Дормидонтової, Ю.О. Кліменко, Н.О. Олексійченко, С.Ю. Попович.

Виклад основного матеріалу. Парки відрізняються великою різноманітністю за розташуванням, величиною, місцем в архітектурно-планувальній структурі міста та його водно-зеленої системі, функціональним призначенням та іншими ознаками. Серед різноманіття міських парків особливе місце займають історичні, які об'єднують рекреаційну, розважальну, освітню функції та є історичною константою. Історичні парки відносяться до природно-заповідного фонду України (ПЗФ). За результатами даних обліку територій та об'єктів природно-заповідного фонду, поданих органами виконавчої влади на місцевому рівні, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, станом на 01.01.2020р. в Україні налічується 88 історичних парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного і 426 місцевого значення [1].

Існування міського парку без залучення відвідувачів, формування їх потоків і отримання доходу від обслуговування практично не реально. Величина доходів парку на пряму залежить від кількості відвідувачів в день і тієї суми грошових коштів, яку в середньому витрачає кожен відвідувач. Отже, завдання управління полягає в тому, щоб збільшити відвідуваність парку або створити такі умови. Нажаль сьогодні багато історичних парків України не тільки втрачають свій культурний код, але й наражаються на небезпеку комунікаційної деградації. Комунікативна деградація - це коли немає діалогу між відвідувачем і парком, елементарно нудно, в парку не хочеться залишатися довго, з нього поспішають піти. Суто реставраційні прийоми не справляються в повній мірі з цими процесами, тому необхідний комплексний підхід ревіталізації паркової території. Ревіталізація (від лат. ... re ... - відновлення і vita - життя, дослівно: повернення життя) в контексті урбаністики позначає процес відтворення і пожвавлення міського простору. Основний принцип ревіталізації полягає в розкритті нових можливостей старих територій і будівель [2].

Одним з прийомів вирішення цієї проблеми може послужити створення в парку архітектурних мініатюр.

У світі існує кілька десятків парків архітектурних мініатюр. Маленькі міста з дивовижною точністю відтворюють архітектуру і географічні ландшафти тієї чи іншої країни, а то й кількох країн одразу. Це, по суті, унікальні комплекси, які дозволяють за кілька годин побачити сотні пам'ятників світової культури, розгледіти ближче пам'ятки різних міст і зробити невеликий екскурс в історію.

Парк архітектурних мініатюр - це особливий вид музею, найчастіше розташовується під відкритим небом, в якому представлені загального огляду зменшені копії (макети і моделі) архітектурних споруд та інших об'єктів (технічних і природничих) [3].

Перші парки архітектурних мініатюр були приватними і з'явилися, ймовірно, на початку ХХ століття. Як правило, макети будівель служили декором для садових залізниць заможних громадян. Першим відомим в історії парком мініатюр став парк «Беконскот» (Bekonscot) у Великобританії, відкритий в 1929 році. Зараз він налічує понад 200 архітектурних моделей на площі близько 1,5 га [4] (Рис.1).

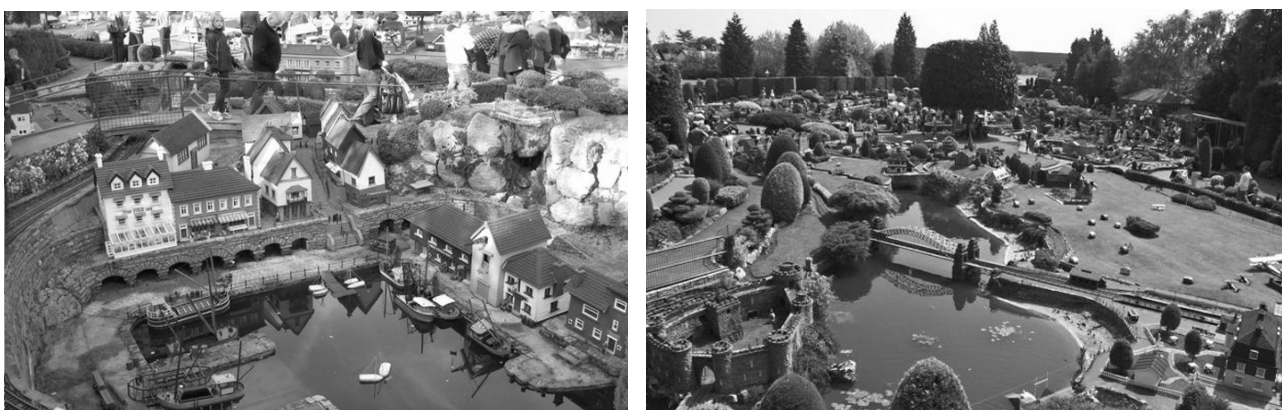

Рис.1. Парк мініатюр Bekonscot. м. Біконсфілд, Великобританія

Спочатку парки мініатюр отримали популярність лише у Великобританії, але після Другої світової війни вони стали з'являтися і в континентальній Європі. Одним з перших парків мініатюр на континенті став - «Мадуродам» (Madurodam) в Нідерландах, відкритий в 1952 році. На його рахунок зараз налічується більше 700 моделей на площі 6,2га [3] (Рис.2).

Рис.2. Парк мініатюр Madurodam. м. Гаага, Нідерланди

У Радянському Союзі в 1930-і роки розглядався, але не був реалізований через Велику Вітчизняну війну проект загальнонаціонального парку мініатюр з територією в вигляді контуру СРСР у Всеволозьку Ленінградської області.

Серед парків мініатюр, України, відомі «Київ в мініатюрі» в м. Київ (Рис.3). Парк площею 1,8 га налічує 50 макетів станом на 2018р., серед яких можна побачити Майдан Незалежності і Хрещатик, Золоті ворота, Андріївську церкву, монумент «Батьківщина-Мати», залізничний вокзал Київ-Пасажирський, аеропорт «Бориспіль», Будинок з химерами, Київський університет імені Шевченка, Будівлю Верховної Ради України, Києво-Печерську лавру, Софійський собор, Михайлівський Золотоверхий монастир, а міні Дніпро перетинає п'ять головних мостів. У парках і скверах міні-Києва розташувалися пам'ятники найбільш відомих діячів культури, політики і мистецтва України.

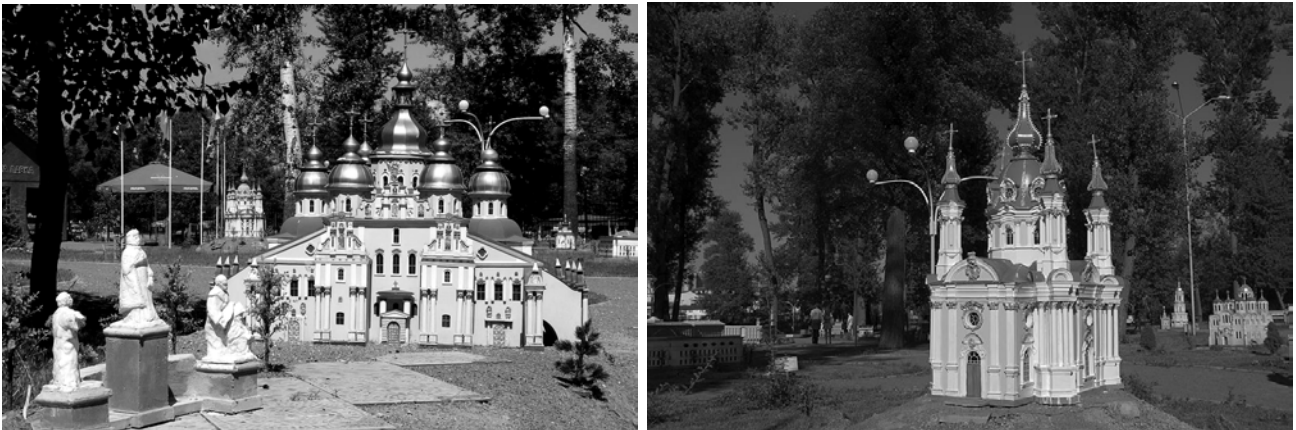

Рис.3. Парк Київ в мініатюрі. м. Київ, Україна.

Парк замків та оборонних споруд давньої України у Львові (Рис.4). Це перший парк архітектурних мініатюр, який з'явився в Україні. В парку виставлено біля 20 моделей оборонних споруд. Макети представляють найдавніші замки та оборонні храми Галичини, Волині, Закарпаття, Поділля, Буджаку, Наддніпрянщини, Таврії.

На території Криму розташовано три парки мініатюр в містах Євпаторія, Бахчисарай та Алушта. У всіх трьох парках представлені макети історико-культурних та архітектурних пам'яток Криму у масштабі 1:25.

На території Криму розташовано три парки мініатюр в містах Євпаторія, Бахчисарай та Алушта. У всіх трьох парках представлені макети історико-культурних та архітектурних пам'яток Криму у масштабі 1:25.

Не дивлячись на те, що створення таких унікальних архітектурних експозицій дає змогу вдихнути нове життя в функціонування історичних парків, існує ряд технологічних питань створення макетів.

Рис.4. Парк замків та оборонних споруд давньої України. м. Львів, Україна

Проаналізувавши процес створення архітектурних мініатюр відомих світових парків, можна виділити основні принципові етапи технологічного процесу:

- 1) будівля ретельно фотографується;
- 2) на основі будівельних креслень будівлі (при відсутності креслень виконуються обміри будівлі) розраховують правильний масштаб, викреслюють креслення макета в заданому масштабі;
- 3) програмісти обробляють і перекладають креслення в комп'ютерні 3D-моделі;
- 4) далі приступають до виготовлення моделі, тут все залежить від обраних матеріалів (штучний матеріал розпорошується до потрібних розмірів і форм на фрезерному верстаті, деякі деталі створюються методом відливання, фрезерування за допомогою комп'ютера);
- 5) потім техніки приступають до обробки і фарбування макета [4].

При створенні моделей для мініатюрних парків простежується використання двох типів матеріалів: чи це повністю автентичні матеріали, які використовувалися при будівництві будівель-аналогів - піщаник, базальтова лава, мрамур, бетон, метал і т. ін. (Наприклад парки мініатюр Мінімундус в Австрії та Беконскот, Великобританія); чи використовуються сучасні синтетичні полімерні матеріали - пластик, поліефірна пластмаса, поліуретан і т. ін. (Наприклад парки мініатюр Мадуродам в Нідерландах, Міні-Ізраїль, Київ в мініатюрі, Крим в мініатюрі). Також можливий варіант поєднання автентичних і синтетичних матеріалів (Наприклад парк міні-Європа в Брюсселі).

Висновок. Узагальнюючи все вище сказане можна зробити висновок, що історичні парки становлять значну культурно-історичну, естетичну, дендрологічну цінність та потребують інноваційних підходів для вирішення питань реновації. Одним із каталізаторів процесів ревіталізації може послужити

створення парку архітектурних мініатюр. Парки мініатюр стають все більш популярними протягом другої половини ХХ століття і початку ХХІ століття. Вони перетворюються в важливі рекреаційні, культурно-туристичні та розважальні об'єкти, які можуть значно підвищити інтерес до певного історичного місця, зробити його більш популярним.

До того ж, парк мініатюр може містити архітектурні пам'ятники, що представляють не тільки певний регіон, а й всю країну і навіть весь світ. Це робить парк мініатюр унікальним об'єктом, як окремий парк так і, як частину історичного парку.

Література:

- [1] Звітні матеріали Державного кадастру природно-заповідного фонду України станом на 01.01.2020. URL: <http://pzf.menr.gov.ua/> (дата звернення 02.07.2020).
- [2] Потаев Г.А. Философия современного градостроительства. Монография. БНТУ. Минск, 2018. 346 с.
- [3] Миниатюрная география URL: <https://www.kommersant.ru/doc/2256236> (дата звернення: 18.01.2021)
- [4] Небольшой обзор мини-парков в мире. URL: <http://tellis.ucoz.ru/publ/obzory/19-1-0-110> (дата звернення: 18.01.2021)
- [5] Перельгина Е.Н. Макетирование. Учебное пособие: Федеральное агентство по образованию, Воронежская государственная лесотехническая академия. Воронеж, 2010. 110 с.
- [6] Бевз М.В. Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст України (на прикладі Західної України): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра арх.: 18.00.01 «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури». Харків, 2004. 32с.
- [7] Вязовская А. В. Город как ландшафт. А.С.С. Київ, 2011. С. 88–91.
- [8] Глазычев В.Л. Урбанистика. Москва: Европа, 2008. 220 с.
- [9] Ильинская Н.А. Восстановление исторических объектов ландшафтной архитектуры. Ленингр: Стройиздат, 1984. 151 с.
- [10] Лейман А.С., Мироненко Н.Г. Функціональна спеціалізація тематичних парків світу. Вісник Харківської Державної Академії дизайну і мистецтв. Харків, 2015, вип. 3. С. 24-27.
- [11] Малышева С.Г. Формирование новых рекреационных территорий на основе исторического контекста. Сб. статей АСИ СамГТУ: Устойчивое развитие городской среды. Самара, 2016. № 3.С. 60-64.
- [12] Нефедов В. А. Архитектурно-ландшафтная реконструкция как средство оптимизации городской среды: автореф. дис. докт. арх.: 18.00.04 «Градостроительство, планировка сельскохозяйственных населенных пунктов». Санкт-Петербург, 2005. 45 с.
- [13] Нефедов В.А. Городской ландшафтный дизайн. Санкт-Петербург: Любавич, 2012. 320с.

Киселёв В.Н., Киселёва А.В.,

Одесская государственная академия строительства и архитектуры

ПАРК АРХИТЕКТУРНЫХ МИНИАТЮР КАК АКТИВАТОР ПРОЦЕССОВ РЕВИТАЛИЗАЦИИ ИСТОРИЧЕСКИХ ГОРОДСКИХ ПАРКОВ

Статья посвящена исследованию парков архитектурных миниатюр, как важного компонента исторических городских парков. В статье проанализированы научные работы, посвящённые изучению различных аспектов исторических парков и их роли в устойчивом развитии городов. Определена необходимость создания макетной экспозиции. Экспозиции парков - выставок могут быть разные, но именно «макетный» способ представления экспозиций оказывается привлекательным для привлечения туристических потоков. Парк миниатюр может быть создан, как отдельный парк или, как экспозиционная часть в одном из городских парков. В мире существует несколько десятков парков архитектурных миниатюр. Маленькие города с удивительной точностью воспроизводят архитектуру и географические ландшафты той или иной страны, а то и нескольких стран сразу. Это, по сути, уникальные комплексы, позволяющие за несколько часов увидеть сотни памятников мировой культуры, разглядеть поближе памятники разных городов и сделать небольшой экскурс в историю.

Ключевые слова: исторический парк; парк миниатюр; макетные экспозиции.

senior lecturer **Kyselov Volodymyr**, senior lecturer **Kyselova Ganna**,
Odessa state academy of civil engineering and architecture

PARK OF ARCHITECTURAL MINIATURES AS AN ACTIVATOR OF THE PROCESSES OF REVITALIZATION OF HISTORICAL CITY PARKS

The article is devoted to the study of parks of architectural miniatures, as an important component of historical city parks. The article analyses scientific works devoted to the study of various aspects of historical parks and their role in the sustainable development of cities. Identified the need to create a layout exposition. The expositions of park - exhibition may be different, but it is the “mock-up” way of presenting the expositions that is attractive for attracting tourist flows. The miniature park can be created as a separate park or as an exhibition part in one of city parks. There are several dozen architectural miniatures park in the world. Small cities with

amazing accuracy reproduce the architecture and geographical landscapes of a country, or even several countries at once. In fact, these unique complexes allow you to see hundreds of monuments of world culture in a few hours, get a closer look at the monuments of different cities and make a short excursion into history.

Keywords: historical park; miniature park; maket expositions.

REFERENCES

- [1] Zvitni materialy Derzhavnoho kadastru pryrodno-zapovidnoho fondu Ukrainy stanom na 01.01.2020. [Online]. Available: <http://pzf.menr.gov.ua/> Accessed on: July 02, 2020. {in Ukrainian}
- [2] G.A. Potaev. *Filosofiya sovremennogo gradostroitelstva*. Monografiya. BNTU. Minsk, 2018. 346 p. {in Russian}
- [3] *Miniatyurnaya geografiya*. [Online]. Available: <https://www.kommersant.ru/doc/2256236/> Accessed on: January 18, 2021. {in Russian}
- [4] *Nebolshoj obzor mini-parkov v mire*. [Online]. Available: <http://tellis.ucoz.ru/publ/obzory/19-1-0-110/> Accessed on: January 18, 2021. {in Russian}
- [5] Perelygina E.N. *Maketirovanie*. Uchebnoe posobie: Federalnoe agentstvo po obrazovaniyu, Voronezhskaya gosudarstvennaya lesotekhnicheskaya akademiya. Voronezh, 2010. 110 p. {in Russian}
- [6] M.V. Bevz. *Metodologichni osnovi zberezhennya ta regeneraciyi zapovidnikh arkhitekturnikh kompleksiv istorichnikh mist Ukrayini (na prikladi Zakhidnoyi Ukrayini): avtoref. dis. na здobuttya nauk. stupenya d-ra arkh.: 18.00.01 «Teoriya arkhitekturi, restavracziya pam'yatok arkhitekturi»*. Kharkiv, 2004. 32p. {in Ukrainian}
- [7] A. V. Vyazovskaya. *Gorod kak landshaft*. A.S.S. Kiyiv, 2011. P. 88–91. {in Russian}
- [8] V.L. Glazychev. *Urbanistika*. Moskva: Evropa, 2008. 220 p. {in Russian}
- [9] N.A. Ilinskaya N.A. *Vosstanovlenie istoricheskikh obektov landshaftnoj arkhitektury*. Leningr: Strojizdat, 1984. 151 p. {in Russian}
- [10] A.S. Lejman, N.G. Mironenko. *Funkczionalna speczializacziya tematicnikh parkiv svitu*. Vistnik Kharkivskoyi Derzhavnoyi Akademiyi dizajnu I mistecztv. Kharkiv, 2015, vol. 3. P. 24-27. {in Ukrainian}
- [11] S.G. Malysheva. *Formirovanie novykh rekreacionnykh territorij na osnove istoricheskogo konteksta*. Sb. statej ASI SamGTU: Ustojchivoe razvitie gorodskoj sredy. Samara, 2016. № 3. P. 60-64. {in Russian}
- [12] V.A. Nefedov. *Arkhitekturno-landshaftnaya rekonstrukcziya kak sredstvo optimizaczii gorodskoj sredy: avtoref. dis. dokt. arkh.: 18.00.04 «Gradostroitelstvo, planirovka selskokhozjaystvennykh naselennykh punktov»*. Sankt-Peterburg, 2005. 45 p. {in Russian}
- [13] Nefedov V.A. *Gorodskoj landshaftnyj dizajn*. Sankt-Peterburg: Ljubavich, 2012. 320 p. {in Russian}